

Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság

Vízgazdálkodási Osztály

A Velencei-tó 2000. évi vízmérlege

**Székesfehérvár
2001**

Bevezetés

A Velencei-tó 2000. évi vízmérlegét a hagyományos módszerrel készítettük el. A számításokhoz felhasznált hidrológiai alapadatok a vízügyi igazgatóság vízrajzi mérőhálózatából és az agárdi szinoptikai állomásról származnak. A vízmennyiségek tómilliméterre (tómm) történő átszámításakor a tó felületét 24,2 km²-nek vettük.

A Velencei-tó vízjárása, hidrológiai viszonyok

A Velencei-tó vízállása 2000. január 1-én 164 cm-es szintről indult; ezt két völgyelés követte, köztük egy februári csúccsal, amelynek maximuma 165 cm volt 9-én. A magas vízállások miatt már az év első napjából folytatódott az 1999. novemberében megkezdett vízszintcsökkentő vízeresztés egészen március 7-ig, majd egy rövid szünet után újból, március 29-től április 25-ig (1. táblázat). A vízeresztés következtében alakult ki a fent említett két völgyelési szakasz. A vízállás azonban márciusban tovább emelkedett, részben a Pátkai tározó ereszése miatt. A tavasszi és egyben az éves maximum 175 cm volt április 6-án. A meleg időjárás miatti erős apadást a Pátkai tározó június elején megkezdett ismételt ereszése és a júliusi csapadék ellensúlyozta, így az üdülési szezonban a tó vízállása a szabályozási sávban maradt, viszont a száraz összel is tartó apadás végén, október 23-án 122 cm-es vízállás (évi minimum) alakult ki a tavon (7. táblázat, 4. ábra).

A november-decemberi esők lassú emelkedést indítottak el, így 2001. január 1-jére 132 cm-re emelkedett a tó vízszintje. A tó éves mért vízkészletváltozása -320 tómm volt. Az évi maximális és minimális vízszint különbsége még rendkívülébbnek mondható, hiszen az 53 cm apadás (175 és 122 cm) az áprilistól októberig tartó időszakban történt.

A 2000. évi vízjárás másik érdekessége, hogy az elmúlt év ósze óta tartó vízeresztés ellenére márciusban mind a Velencei-tó, mind pedig a két tározó maximális üzemi vízszintig tele volt, sőt az árapasztón bukott át a víz, viszont ószre a tó vízszintje a szabályozási minimum alá csökkent úgy, hogy közben a tározók vízkészlete is jelentősen lecsökkent (a betározott vízmennyiség 2001. január 1-én 2,83 millió m³ és 0,83 millió m³ a Pátkai, illetve a Zámolyi tározóban).

A téli-tavaszi hónapokban összességében több vizet (13.63 millió m³) kellett a tóból a Dinnyési zsílipen keresztül leereszteni, mint amennyi vizet a két tározóból pótoltunk (12,23 millió m³) az év folyamán a Velencei-tóba.

A tározókból és a Velencei-tóból leeresztett évi vízmennyiséget a következő kimutatás tartalmazza, hozzávéve, hogy március-áprilisban volt olyan időszak, amikor minden a vízszintszabályozó zsílip egyidőben nyitva volt, sőt a két tározó árapasztóján is folyt át víz.

Vízeresztés a Zámolyi tározóból:	7.07 millió m ³
Vízeresztés a Pátkai tározóból:	12.23 millió m ³
Vízeresztés a Velencei-tóból:	13.63 millió m ³

A leeresztett vízmennyiség több, mint a tározók térfogata, illetve a Velencei-tó esetében a teljes térfogat 38 %-a.

A Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság részére kiszolgáltatott vízmennyiség 1.12 millió m³ volt, melyet részben a Császár-vízből, részben a Velencei-tóból vettek ki. A vízmérlegben a teljes mennyiséget a tóra vetítjük.

A vízjárás előzőekben ismertetett alakulásában fontos szerepet játszott a meleg és száraz időjárás is. Agárdon az évi közepes léghőmérséklet 12,7 °C volt. A tóra hulló éves csapadék (355 mm) jóval elmaradt az átlagostól. Agárdon 2000-ben 362,9 mm csapadékot mértek.

Hóban az egész év szegény volt; minden össze január első két dekádjában volt összefüggő hótakaró, november-decemberben csak eső esett.

Jég 1999. december 26-tól folyamatosan volt a tavon 2000. február 5-ig, ezután felszakadozott, majd február 16-ra teljesen eltűnt. A maximális jégvastagság 21 cm volt január 26-án. Decemberben 23-án jelent meg ismét a jég, de nem alakult ki összefüggő jégtakaró, sőt 2001. január 1-jére már teljesen el is tűnt.

A Velencei-tó vizének hőmérséklete a fürdőzés szempontjából kedvezően alakult. A június havi közepes vízhő magasabb volt, mint a júliusi, de augusztusban a havi közép elérte a 23,1 °C-t. A maximális napi vízhőmérsékletet (26,1 °C) június 14-én mérték Agárdon.

A vízmérleg számítása

Az 1-7. táblázatokban található adatokból a 8. táblázatban összesítettük a tó vízmérlegét. A Császár-víz tározó alatti részvízgyűjtőjének hozzáfolyását a körakáspuszta szelvény idősorából határoztuk meg, kivéve a január hónapot, amikor a kisfaludi szelvényben mért lefolyás jóval kisebb volt, mint a körakáspuszta, s ezért az eredeti eljárás felülbecslést eredményezett volna. A két szelvény közötti, változó előjelű arányt a jövőben együttes mérésekkel próbáljuk majd meg pontosítani.

A lefolyás meghatározását nehezítette még, hogy a tározók árapasztóján átfolyó vízhozamot csak becsülni tudtuk.

A nagy május-júniusi pozitív zárhohibák felosztásánál alapvetően a hozzáfolyást csökkentettük, abból a feltételezésből kiindulva, hogy a halastavi vízkivétel során nagy mennyiségi víz szivároghatott el a beduzzasztott Császár-vízből.

A vízmérleg végeredményeként -195 tómm éves természetes készletváltozás adódott, azaz csaknem 20 cm-t csökkent volna az év folyamán a tó vízszintje, ha nem lett volna leeresztés és vízkivétel a tóból, illetve nem pótoltunk volna vizet a tóba a Pátkai tározóból.

A fontosabb vízmérleg-jellemzők tárgyévi adatait az elmúlt évek hasonló adataival együtt a következő táblázatban mutatjuk be.

A Velencei-tó vízmérleg elemei

(tómm)	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Tóra hulló csapadék	472	722	559	357	663	746	355
Hozzáfolyás	382	327	498	337	342	690	486
Párolgás	975	822	801	929	869	825	1036
Természetes készletváltozás	-121	227	256	-235	136	611	-195

Székesfehérvár, 2001. március 1.

Antal Gábor
ovh.

Tóth Sándor
osztályvezető

TÁBLÁZATOK

1. A Velencei-tó és a tározók hóeleji vízállásai és a vízeresztések
2. A Velencei-tó vízgyűjtőjének havi csapadékösszegei
3. Havi középvízhozamok a Velencei-tó vízgyűjtőjén
4. Meteorológiai jellemzők havi közepei
5. A Velencei-tó párolgásszámítása
6. A hozzáfolyás számítása
7. A Velencei-tó és a tározók jellemző vízállásai és a vízhőmérsékletek
8. A Velencei-tó vízmérlege

ÁBRÁK

1. A Velencei-tó vízgyűjtője
2. A Velencei-tó 2000. évi vízmérlege
3. A Velencei-tó vízkészletváltozása
4. A Velencei-tó és a tározók hóeleji vízállásai

**A Velencei-tó és a tárzók hőeleji vízállásai (cm)
és a vízeresztesek (10^6 m 3)
2000.**

		Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Össz.
Vell. táblázat															
Vízállás	cm	164	162	159	171	160	150	139	143	130	125	122	127	132	-
Vízeresztes	időtartam	1-31	1-29	1-7, 29-31	1-25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Menyiség	10^6 m 3	5,99	2,50	0,63	4,51	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13,63
	tökm	248	103	26	187	0	0	0	0	0	0	0	0	0	564
Velencei-tó															
Vízállás	cm	651	598	629	654	646	629	571	493	480	475	472	478	484	-
Vízeresztes	időtartam	1-31	-	10-31	1-28	-	6-30	1-27	-	-	-	-	-	-	-
Menyiség	10^6 m 3	2,87	0	2,01	1,59	0	2,33	3,43	0	0	0	0	0	0	12,23
Pátkai tárzó															
Vízállás	cm	462	449	501	455	455	451	356	252	236	230	230	242	260	-
Vízeresztes	időtartam	1-31	11-29	1-31	1-10	-	19-30	1-7	-	-	-	-	-	-	-
Menyiség	10^6 m 3	1,62	0,25	1,96	0,69	0	1,25	1,30	0	0	0	0	0	0	7,07
Túlfolyás	időtartam	-	9-29	1-12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Menyiség	10^6 m 3	0	0,79	0,64	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,43
Összesen	10^6 m 3	1,62	1,04	2,60	0,69	0	1,25	1,30	0	0	0	0	0	0	8,50

A Velencei-tó vízgyűjtőjének havi csapadékösszegei (mm)
2000.

Állomás	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Össz.
1 Agárd	11.4	9.6	38.8	48.4	31.6	5.8	57.0	21.5	27.9	19.2	49.6	42.1
2 Velence	11.0	12.0	37.1	53.2	30.9	6.1	48.4	13.6	29.2	17.1	56.1	45.3
3 Dinnýés	11.2	9.7	38.4	48.1	47.9	6.0	57.6	21.9	29.2	19.2	9.9	42.1
4 Gánt	45.3	20.2	65.9	54.8	43.2	11.5	72.1	7.7	26.7	27.4	57.6	56.6
5 Lovasberény	16.4	11.6	44.2	48.4	31.9	7.2	57.9	13.4	32.4	24.7	50.9	50.1
6 Pázmánd	16.8	11.3	38.4	29.5	31.8	6.3	61.7	17.2	25.7	19.4	52.7	50.5
7 Velencefürdő	15.0	11.5	44.2	56.1	31.9	8.4	52.7	12.4	33.3	20.2	58.5	51.3
8 Zámoly	15.9	7.5	43.3	32.7	37.9	6.5	67.0	40.5	22.9	34.2	47.9	43.0
9												399.3
10	17.9	11.7	43.8	46.4	35.9	7.2	59.3	18.5	28.4	22.7	47.9	47.6
	11.2	10.4	38.1	49.9	36.8	6.0	54.3	19.0	28.8	18.5	38.5	43.2
												354.7

(1.-8.) A vízgyűjtőre hulló csapadék átlaga

(17.0) 197.9
 49.0 48.2
 389.0

(1.-3.) A Vélencei-tóra hulló csapadék átlaga

413.3

**Havi középvízhozamok a Velencei-tó vízgyűjtőjén (m^3/s)
2000.**

3. táblázat

	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Átlag
Vereb-Pázmándi-vf.,	0.105	0.175	0.086	0.087	0.038	0.009	0.003	0.001	0.001	0.002	0.007	0.021	0.044
Kápolnásnyék													
Császár-víz,	1.860	0.182	0.916	0.774	0.215	1.000	1.350	0.032	0.038	0.038	0.042	0.042	0.544
Kőrakáspuszta													
Császár-víz,	1.350	0.331	0.799	0.647	0.245	0.954	1.250	0.026	0.027	0.038	0.061	0.065	0.484
Kisfalud													
Császár-víz,	0.097	0.134	0.098	0.087	0.025	0.005	0.003	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.038
Csákvár													
Burián-víz,													
Zámoly	0.208	0.243	0.148	0.129	0.029	0.016	0.016	0.021	0.018	0.021	0.021	0.019	0.073
Rovákja-p.,													
Pátká	0.197	0.275	0.156	0.133	0.046	0.011	0.005	0.002	0.003	0.003	0.019	0.053	0.075

Meteorológiai jellemzők havi közepei 2000.

	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Átlag	Összeg
Agárd műszerkert														
Léghő	°C	-1.5	3.8	6.6	15.3	19.4	22.7	21.3	23.7	16.4	13.9	8.9	2.2	12.7
Párranyomás	hPa	4.8	5.8	6.7	10.1	12.1	13.2	14.4	15.7	12.4	11.3	9.1	6.5	10.2
Szél	m/s	3.4	3.2	1.9	2.9	2.2	2.8	3.8	2.1	2.4	1.8	2.0	2.0	2.5
"A" (1 m ²) kád párolgása	mm	-	-	89.4	127.5	181.2	165.5	156.4	69.7	44.2	-	-	-	833.9
Napsütéses órák száma	h	48.5	67.5	114.0	213.5	276.0	240.0	245.5	344.0	206.5	155.5	85.5	36.0	2032.5
Zámoly műszerkert														
Csapadék	mm	15.9	7.5	43.3	32.7	37.9	6.5	67.0	40.5	22.9	34.2	52	47.5	399.3
Léghő	°C	-2.5	3.9	6.8	14.1	17.6	21.0	19.4	22.8	16.7	13.8	-	-	-
Párranyomás	hPa	4.4	6.8	7.4	12.0	14.1	16.7	17.2	19.2	13.9	12.6	-	-	-

A Velencei-tó párolgásszámítása
2000.

5. táblázat

$$P=0.55^*((E-e)/1,33)^{0.9}*(1+t/273)^{9}*(1+0.015*u)^{2}*n$$

	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Össz P
E	mb	5.5	8.0	9.7							11.3	7.1	-
e	mb	4.8	5.8	6.7							9.1	6.5	-
t	°C	-1.5	3.8	6.6							8.9	2.2	-
U	m/s	3.4	3.2	1.9							2.0	2.0	-
n	nap	31	29	31							30	31	-
P	mm	10	31	46							37	9	-

$$P=1,11^*(0,58+0,42K)^*A(\text{átl.})^{0,79}*(1+u)^{0,13}*n$$

	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	
K _{rád}		1.02	1.13	1.22	1.22	1.13	1.04	-
A _{sum}	mm	89.4	127.5	181.2	165.5	156.4	69.7	44.2
A _{átl.}	mm	2.9	4.1	6.0	5.3	5.0	2.3	1.4
U	m/s	2.9	2.2	2.8	3.8	2.1	2.4	1.8
n	nap	30	31	30	31	31	30	31
P	mm	93	129	178	175	155	80	52
								995

**A hozzáfolyás számítása (m^3/s)
2000.**

		Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Átlag	Összeg
I.	Vereb-Fázmándi-víz,	0.105	0.175	0.086	0.087	0.038	0.009	0.003	0.001	0.001	0.002	0.007	0.021	0.045	-
II.	Kápolnahársnyék														
III.	Császárvíz,	1.350	0.182	0.916	0.774	0.215	1.000	1.350	0.032	0.038	0.038	0.042	0.042	0.544	-
IV.	Kőrakáspuszta*														
V.	Vizeresztés	m^3/s	1.070	0	0.751	0.614	0	0.900	1.280	0	0	0	0	0	4.615
VI.	a Pátkai-tározóból	$10^6 m^3$	2.87	0	2.01	1.59	0	2.33	3.43	0	0	0	0	0	3.85
VII.	tó mm	118	0	83	66	0	96	142	0	0	0	0	0	-	12.23
VIII.	(II.-II. a)	m^3/s	0.280	0.182	0.165	0.160	0.215	0.100	0.070	0.032	0.038	0.038	0.042	0.042	505
IX.	(2.63*II.)	m^3/s	0.736	0.479	0.434	0.421	0.565	0.263	0.184	0.084	0.100	0.100	0.110	0.114	-
X.	(1.84*I.)	m^3/s	0.193	0.322	0.158	0.160	0.070	0.017	0.006	0.002	0.004	0.013	0.039	0.299	-
XI.	Hozzáfolyás (IV.+V.)	m^3/s	0.930	0.801	0.592	0.581	0.635	0.280	0.190	0.086	0.102	0.104	0.123	0.149	0.082
XII.	$10^6 m^3$	2.49	2.01	1.59	1.51	1.70	0.73	0.51	0.23	0.26	0.28	0.32	0.40	0.381	-
XIII.	tó mm	103	83	66	62	70	30	21	10	11	11	13	17	12.02	-
XIV.	Vízkivételek	Időtartam	-	3.24	-	-	3.31	1-30	-	-	-	-	-	-	497
XV.		$10^6 m^3$	0	0.26	0	0	0.34	0.37	0	0.15	0	0	0	0	-
XVI.		tó mm	0	11	0	0	14	15	0	6	0	0	0	0	1.12
														-	47

* január hónapban Császárvíz, Kisfalud

**A Velencei-tó és a tározók vízállásai [cm]
és vízhőmérsékletei
2000.**

7. táblázat

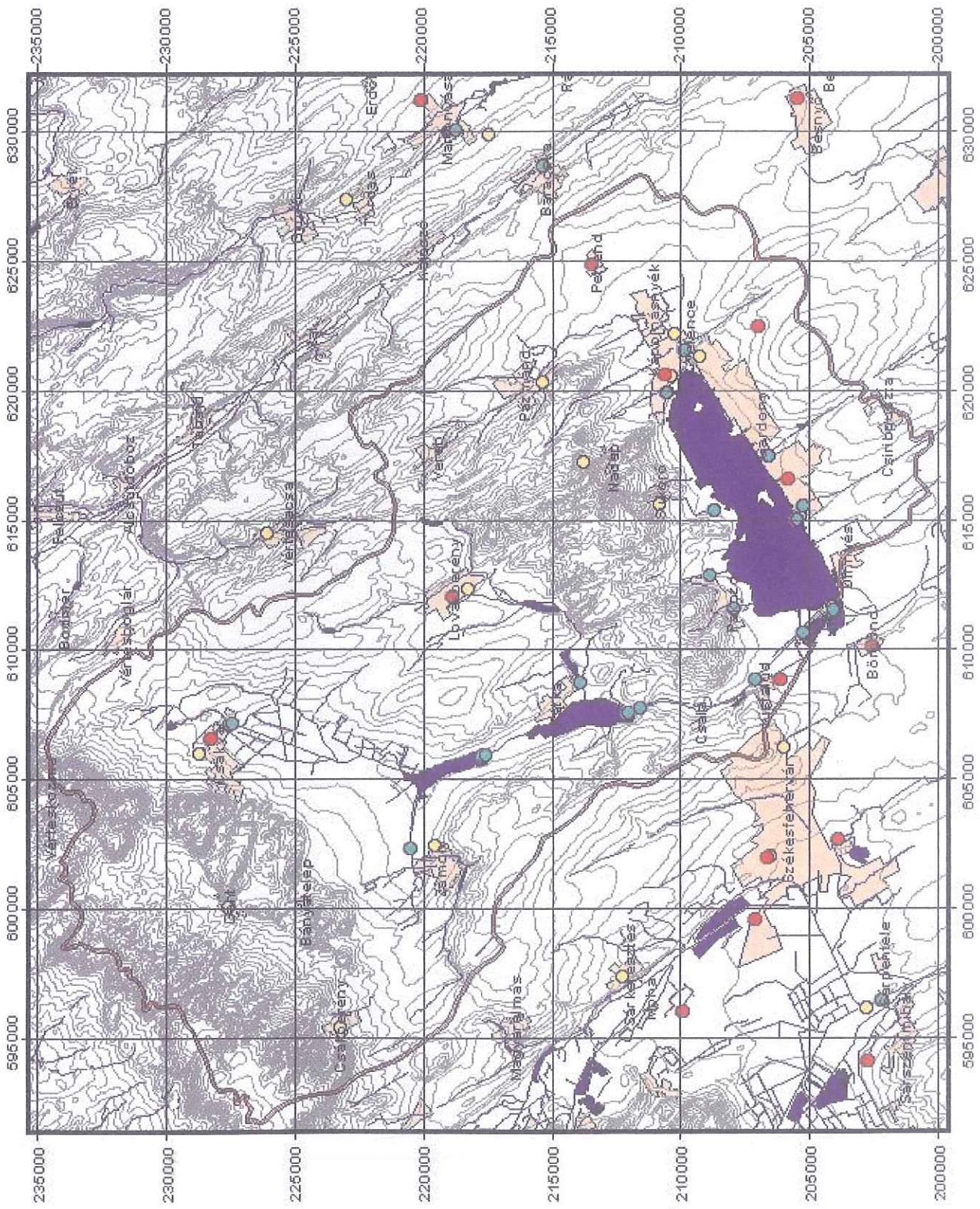
	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Év
Velencei-tó													
Max.	164	165	171	175	160	150	145	143	132	125	127	133	175
Átlag	161	162	164	167	155	143	143	137	128	123	125	128	143
Min.	159	160	159	160	150	138	139	129	125	122	122	127	122
Vízhő (°C)	0.1	2.8	5.5	13.4	19.8	21.2	20.2	23.1	16.9	13.9	8.7	3.1	12.4
Pátkai tározó													
Max.	653	628	660	659	646	629	571	493	482	475	478	484	660
Átlag	605	613	650	652	639	604	529	486	478	473	475	480	552
Min.	595	598	629	646	630	571	494	479	475	472	472	478	472
Vízhő (°C)	1.7	2.9	5.3	13.1	20.6	22.2	20.4	23.4	16.9	13.8	9.3	3.6	12.8
Zámolyi tározó													
Max.	452	501	506	455	157	451	356	252	238	231	242	258	506
Átlag	432	489	475	451	454	436	263	244	234	230	236	249	341
Min.	409	495	452	441	451	370	251	235	230	228	230	242	228
Vízhő (°C)	0.0	2.2	5.0	13.2	20.0	22.0	20.3	23.3	17.1	13.1	8.0	2.9	12.3

A Velencei-tó vízmérlege (tómm)
2000.

8 táblázat

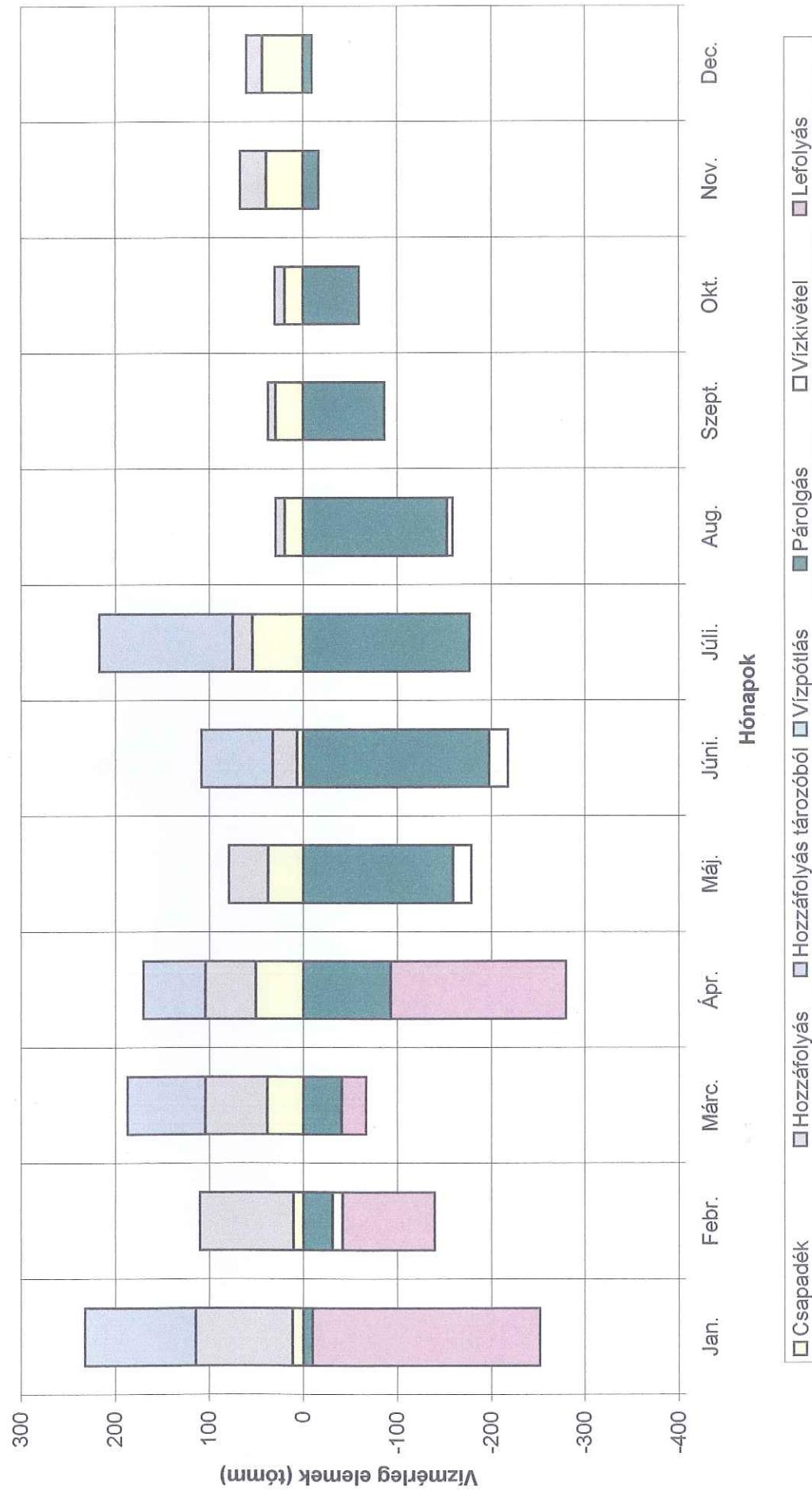
Vízmérleg elem	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.	Össz.
Csapadék, C	11	10	38	50	37	6	54	19	29	39	43	355
Csapadék javított, C_j	11	10	38	50	37	6	54	19	29	39	43	355
Hozzáfolyás, H	103	83	66	62	70	30	21	10	11	13	17	497
Hozzáfolyás javított, H_j	103	100	66	54	42	26	21	10	8	11	28	17
Hozzáfolyás tározóból, H_t	118	0	83	66	0	96	142	0	0	0	0	505
Hozzáfolyás tározóból javított, H_{tj}	118	0	83	66	0	76	142	0	0	0	0	485
Vízpótlás, Vp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bevételi ($C+H_i+H_t+Vp$)	232	93	187	178	107	132	217	29	40	30	52	60
Bevételi javított ($C_j+H_j+H_{tj}+Vp_j$)	232	110	187	170	79	108	217	29	37	30	67	60
Párolgás, P	10	31	46	93	129	178	175	155	80	52	37	9
Párolgás javított, P_j	10	31	41	93	159	198	177	153	87	60	17	10
Vízkivétel, Vk	0	11	0	0	14	15	0	6	0	0	0	46
Vízkivétel javított, Vk_j	0	11	0	0	20	20	0	6	0	0	0	57
Lefolyás, L	248	103	26	187	0	0	0	0	0	0	0	564
Lefolyás javított, L_j	242	98	26	187	0	0	0	0	0	0	0	553
Kiadás, ($P+Vk+L$)	258	145	72	280	143	193	175	161	80	52	37	9
Kiadás javított ($P_j+Vk_j+L_j$)	252	140	67	280	179	218	177	159	87	60	17	10
Mért készletváltozás, ΔK_m	-20	-30	120	-110	-100	-110	40	-130	-50	-30	50	50
Mért javított készletváltozás, ΔK_{mj}	-20	-30	120	-110	-100	-110	40	-130	-50	-30	50	50
Számított készletváltozás, ΔK_{sz}	-26	-52	115	-102	-36	-61	42	-132	-40	-22	15	51
Számított jav. készletváltozás, ΔK_{szj}	-20	-30	120	-110	-100	-110	40	-130	-50	-30	50	50
Záróhiba $Z = \Delta K_{sz} - \Delta K_m$	-6	-22	-5	8	64	49	2	-2	10	8	-35	1
Természetes készletváltozás $\Delta K_t = C+H-P$	104	62	58	19	-22	-142	-100	-126	-40	-22	15	51
Jav. természetes készletváltozás $\Delta K_j = C_j+H_j-P_j$	104	79	63	11	-80	-166	-102	-124	-50	-30	50	50

A Velencei-tó vízgyűjtője

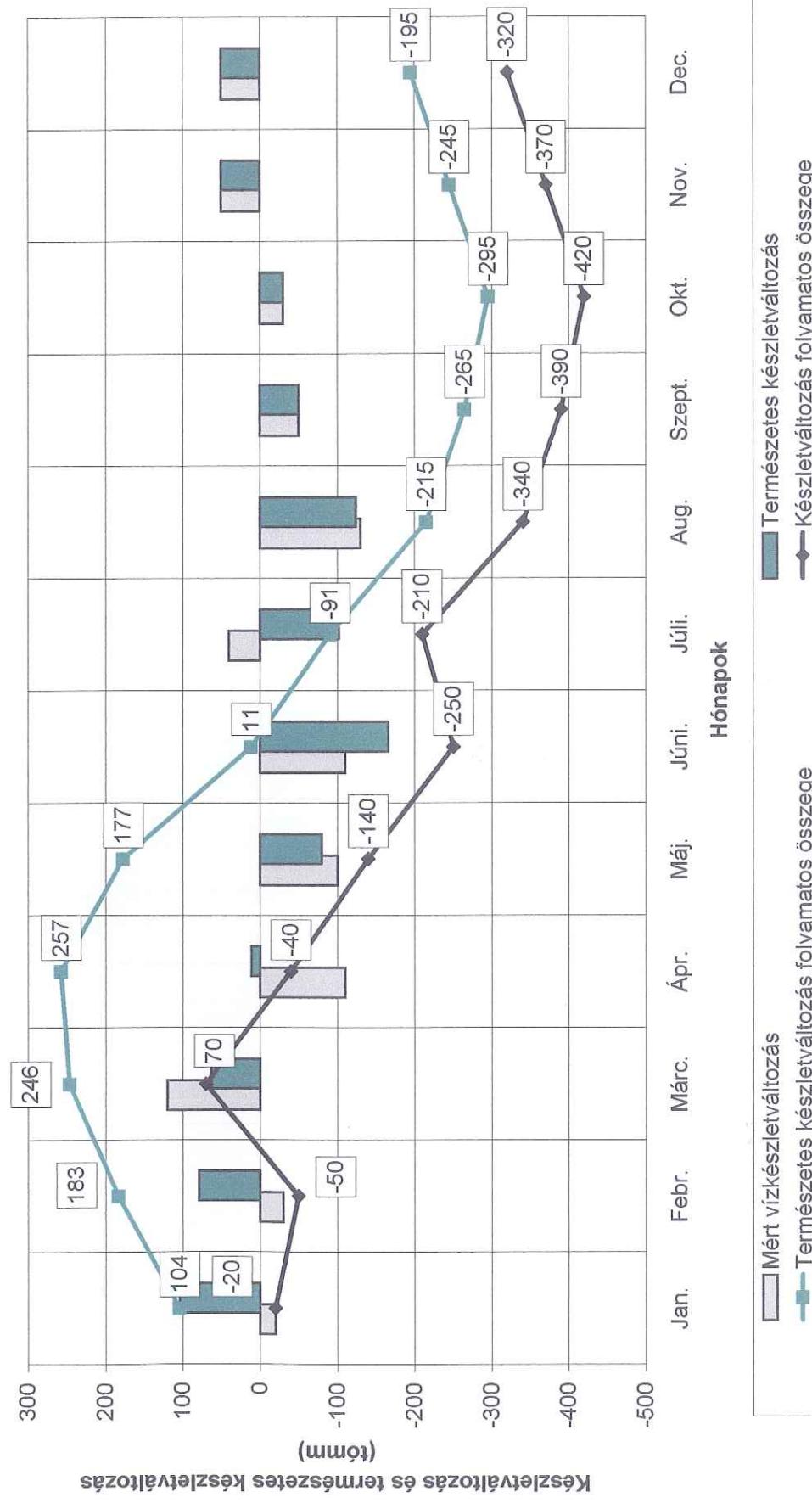

1. ábra

A Velencei-tó 2000. évi vízmérlege

A Velencei-tó 2000. évi készletváltozása

A Velencei-tó és a tár佐ók hőeleji vízállásai (cm)

